

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen 2021-03-31 Besvaras senast 2021-04-20

Till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:613 Marknadshyror

Rätten till en bostad till rimlig kostnad är inskriven såväl i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna som i svensk grundlag. Boende lyfts fram som en social rättighet både i FN-deklarationen (artikel 25) och i regeringsformen 1 kap. 2 § första stycket, som anger följande: ”Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet”.

Denna rätt innebär att det allmänna har ett ansvar både för bostadsförsörjningen och för bostadskostnaden. Historiskt har detta ansvar utövats av Sveriges riksdag och regering. Jag vill peka på hyresregleringen, miljonprogrammet, allmännyttan och bruksvärdessystemet.

Nu finns dock inte mycket kvar av detta ansvarsutövande. Den sociala bostadspolitiken är nästan bra ett minne blott. Allmännyttiga hyresrätter har i stor omfattning omvandlats till marknadsstyrda bostadsrätter. Bostadsförsörjningen likaså.

Marknadshyror i nyproduktion är första steget till att införa marknadshyror för hela beståndet. Alla borgerliga partier har på olika sätt uttryckt stöd för marknadshyror. Skillnaderna mellan ägt boende och hyresrätten är redan i dag mycket stora.

Därför är det viktigt att se vilka som vinner och vilka som förlorar på ett system med så kallad fri hyressättning.

Hyresgästföreningen har låtit Ramböll utreda konsekvenserna av en övergång till marknadshyror utifrån situationen på bostadsrättsmarknaden. Det skulle slå hårt mot enskilda och samhället i stort. Nästan överallt skulle det medföra hyreshöjningar, mest där bostadsbristen är som störst. I Stockholms kommun skulle den genomsnittliga hyreshöjningen bli 52 procent. I Göteborg skulle den bli 51 procent, i Luleå 43 procent och i Uppsala 34 procent. Eftersom det redan i dag är 3 000 kronor om året dyrare att bo i hyresrätt jämfört med villa eller bostadsrätt skulle det innebära att ojämlikheten ökar drastiskt. De med lägst inkomster blir uteslutna från bostadsmarknaden samtidigt som trycket på och kostnaderna för den kommunala socialtjänsten ökar.

Marknadshyror innebär att det i princip bli omöjligt för kvinnojourer få de

lägenheter de behöver. Det innebär också att kommunerna kommer att få stora svårigheter att få fram lägenheter med rimliga hyror för kvinnor som får förtur till en lägenhet på grund av våld i hemmet eller för kvinnor som genom kommunen beviljas skyddat boende.

Redan i dag missgynnar bostadspolitiken lågavlönade, och en stor majoritet är kvinnor. Det gäller en mycket stor grupp kvinnliga pensionärer som med sina låga pensioner inte har en chans att få en lägenhet i dag då hyresvärdarna i Stockholm, men även på många andra platser, kräver en inkomst på tre gånger hyran. Likaså är det redan i dag mycket svårt för en ensamstående lågavlönad förälder att få en bostad.

Eftersom marknadshyrorna stiger mest där bristen är som störst finns inget som stimulerar en ökad bostadsproduktion. Bristen är helt enkelt lönsam. Marknadshyror skulle bli spiken i kistan för bostaden som social rättighet.

Jag vill därför fråga justitie- och migrationsminister Morgan Johansson:

1. Har regeringen beaktat att införandet av marknadshyror riskerar att i sin förlängning medföra försämringar för alla utom en liten grupp fastighetsägare och som inte stimulerar ett ökat bostadsbyggande?
2. Kan regeringen lova att inte medverka till att fastighetsägarnas fria hyressättning utvidgas till hela hyresmarknaden?
3. Hur garanterar regeringen att kvinnors behov av hyresrätter ska kunna tillgodoses om marknadshyror införs?
4. Var ska alla lågavlönade människor, varav en majoritet är kvinnor, bo om marknadshyror införs?

.....
Amineh Kakabaveh (-)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren